

TABOR

Posamezne številke: Narodne Din —50, ob nedeljah Din 1.—

TABOR izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z da imom naslednjega dne ter stane mesечно po št. D 10.—, za ino-mesestvo D 18.—, dostavljen na dom D 11.—, na izkaznice D 10.—. Inzerati po dogovoru.

Naroda se pri upravi TABORA*, MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke: Narodne Din —50, ob nedeljah Din 1.—

UREDNIK: O. se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritrilje, desno. Telefon št. 24. ŠHS poštno-telegrafni račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne vzira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, petek 11. avgusta 1922.

Številka: 180.

Pred revijo našega narodnega gospodarstva.

Tekom avgusta in septembra se vrše v Sloveniji tri velike gospodarske prireditve: obrtna razstava v Celju, obrtna razstava v Mariboru in ljubljanski velesejem. Namen in naloga teh prireditev je, da pokažejo svetu, zlasti našemu jugoslovanskemu, našo gospodarsko silo na polju obrti, trgovine, industrije, deloma tudi kmetijstva in drugih gospodarskih panog. Dolžnost naša je ob tej priliki, da pogledamo vsaj nekoliko v zgodovino prireditev pod imenom sejmov ali razstav ter da osvetlimo njih gospodarsko važnost.

Veliki svetovni sejmi so dele srednjega veka. Z razvojem pomorskega prometa je mnogo produktov Orijenta postalo pristopnih tudi narodom Srednje in Severne Evrope, a tudi Evropa je našla priliko za razpečevanje svojih izdelkov. Z odkritjem Amerike so se trgovski stiki še bolj poglobili. Ni pa še bilo govora o trgovini v današnjem smislu. Treba je bilo najti kraje za sestajanje gospodarskega sveta, za izmenjo produktov. Slo je predvsem za kolonjsko blago. Kmetijski pridelki, zlasti žito, so bili takrat predmet trgovine samo še med mesti in vasmi. Le nekatere luke in nekatere mesta centralne Evrope, ki so ležala na križiščih, so postala sčasoma središča trgovine s kolonijalnim in drugim blagom. Uprave teh mest so delale z vsjo silo na to, da koncentrirajo čim več prometa na svojih sejmih.

Ti sejmi so imeli deloma mednarodni značaj, ker so se na njih koncentrirali produkti iz vseh delov sveta in so prihajali na nje trgovci raznih narodov in držav. Drugi zopet se niso dvignili nad lokalni značaj. Karakteristično zanje je bilo, da se je pripeljalo nanje vse blago, ki je bilo namenjeno za prodajo, na drugi strani pa, da so prišli nanje vsi, ki so potrebovali razne predmete. Koncentriral se je torej na njih glavni del ponudbe in zahteve, istočasno pa se je regulirala in nivelirala cena blagu, skoro avtomatično. S tem, da je vse blago, ki je bilo na prodaj, tudi efektivno došlo na sejem, se je razlikoval tak velesejem od borze. Na takih velikih sejmih so se navadno zbirali le trgovci, predvsem veletrgovci; mali trgovci, zlasti pa konzumenti, niso imeli tam ničesar iskati. Za te so obstojali in obstoje tudi še danes sejmi, kakor jih kot običajne letne ali mesečne poznamo po naših mestih.

Takšne sejme najdemo v srednjem veku po neštetihih mestih zlasti Španjiji na Francoskem. Odtam je prešel ta običaj na celo Francijo, dalje tudi v Frankfurt, v Leipzig, v Lyon itd. Sejmi v teh krajih so se vzdržali vse notri v 19. stoletje. Za naš narod, zlasti za eden njegov del je prihajal zlasti v poštev sejem v Sinalgiji pri Anconi (Italija). Do leta 1869 (ko je propadla papeška država in je bil ta sejem ustavljen!) so dalmatinski trgovci vozili tja svoje produkte in jih tam prodajali, na drugi strani pa tudi od tam pokrivali svoje potrebe.

Moderni promet 19. stoletja je velikim sejmom v srednjeveškem stilu in smislu vzel kriterij potrebe. Produktne borze so jih nadomestile za kmetijske produkte. Industrijski predmeti pa so našli sčasoma drugo pot za razpečevanje. Domena sejmov so ostali samo še nekateri predmeti. Leipzig in Nižnji Novgorod so ostali znameniti samo še radi prodaje krzna in kož.

Tako so izgubivali na pomenu in so izumirali ne le veliki, ampak tudi lokalni sejmi, zlasti z razvojem male trgovine po vaseh. Za kmeta je prenehala potreba,

Pred glavnimi sokolskimi slavnostmi v Ljubljani.

Ljubljana, 10. avg. (Izv.) Danes prihajajo neprestano nove sokolske množice od raznih strani. Prišla je tudi splitska župa krog 300 Sokolov in Sokolic, iz Dalmacije in otokov. Za opoldne je bil naznanjen prihod Amerikancev, vendar so se nekje zadržali in še niso dospeli.

Ljubljanske ulice postajajo izredno živahne. Danes navsezgodaj so korakali po ulicah skauti med veselimi trobenjanjem. Po vseh ulicah je videti množice Sokolov, zlasti Dalmatincev, katerih velik del še pride v soboto. Pri vsakem

vlaknu se zbere na kolodvoru ogromno občinstva in prireja prihajajočim gostom burne ovacije. Ponoči bi imeli priti Italijani, pa jih ni bilo. Govori se, da so jih zadržali fašisti. Našega občinstva se je ob vesti, da pridejo Lahi, lotilo razburjenje, ki pa se je poleglo, ko se je razvedelo, da so kot gostje na mednarodni tekmi bili vabljeni. Občinstvo se je pomirilo in uvidelo, da se jih kot goste-telovadce, ki pridejo na tekmo, mora rešpektirati kot vsakega drugega gosta.

Konec moskovskega procesa.

Boljševiki obsodili 14 socialistov na smrt.

Riga, 9. avgusta. (Izvirno.) Višji sodni tribunal v Moskvi je včeraj izrekel obsodbo v procesu proti socialistim revolucionarjem. Štirinast obtožencev je obsojenih na smrt. Vseruski centralni sovjet je sklenil potrditi

obsodbo, vendar pa se izvršitev za sedaj odloži. Če socialisti revolucionarji ne bodo nehali s sovražnostmi in špijonažo proti komunistom, se bo izvršila smrtna kazen brez vsakega nadaljnjega odlašanja.

Pred prelomom na londonski konferenci.

Francija osamljena.

London, 9. avg. (Izv.) Reuterjev urad poroča: V britskih službenih krogih izjavljajo, da je napačno mnenje, da je postopanje Anglije Nemcem prijazno. Britanija ne zastopa Nemčije, ampak skupne interese zaveznikov. Stoji na stališču, da je zahtevati od Nemčije najvišjo reparacijsko vsoto, ki je mogoča. Ne gre za načelo reparacij, ampak za praktično sredstvo, kako jih dobiti. Bati se je, da bi vedle od drugih zaveznikov predlagane odredbe ne k plačilu, ampak k razrušenju vsakršne nade na plačilo reparacij.

London, 9. avg. Reuterjev urad poroča: Poročilo odseka strokovnjakov o predlogih Poincaréja je izvršeno. Odsek je prišel do sklepa, da bi predlogi ne vedli do tega, da se dobi od Nemčije tako plačilo. Glede predloga, da bi naj zavezniki dobili kontrolo nad nemškimi državnimi rudniki, sta se italijan-

ski in japonski zastopnik strinjala z britanskim, da bi bila takšna odredba brez smotra, razen če se uvedejo sankcije. Glede predlagane carinske črte med zasedenim ozemljem in ostalo Nemčijo so bili vsi zavezniki razun Francije mnenja, da take odredbe ni zeleti. Proti predlogu, naj bi zavezniki dobili delež 60 odst. na nemških kemičnih tovarnah, so bili vsi zavezniki razun Francije. Vsi smatrajo tako odredbo za povod več, da se v Nemčiji tiskajo novi bankovci. Prihodnja konferenca bo v petek zjutraj.

Pariz, 9. avg. (Izv.) Agence Havas poroča iz Londona: Lloyd George je za jutri napovedano konferenco odpovedal. Najbrže bosta Lloyd George in Poincaré po zaključku posvetovanj angleškega kabineta imela sestanek. Zvečer je bilo razpoloženje v britskih krogih pesimistično.

De Facta pred parlamentom.

Italija za angleško politiko?

Rim, 9. avgusta. (Izvirno.) Ministrski predsednik Facta je podal v zbornici kratki eksponé nove vlade. — O zunanji politiki je izjavil: Treba se je živjeti v to, da je obnova različnih držav evropskega kontinenta en sam problem in da si ni mogoče misliti države, ki bo mogla svojega sosedu tlačiti do skrajnosti in vzbujati pri njem neprestane krize. To je stališče Italije in to stališče bo vedela povdariti tudi na londonskem sestanku.

Anarhistični parlamentarizem v Italiji.

Rim, 9. avgusta. (Izvirno.) Na današnji

zbornični seji je izjavil komunist Repossi, da se bodo mase branile z orožjem. Fašisti mu niso pustili govoriti, poslanec Giunta je potegnil iz žepa revolver in je hotel streljati, če bi Repossi nadaljeval svoj govor. Predsednik je moral sejo prekiniti in je dal izprazniti galerijo. (Dišeča cvetka italijanskega parlamentarizma Op. ur.)

Rim, 9. avgusta. (Izvirno.) Levica je v zbornici podala izjavo, da bo v sedanjem položaju podpirala vlado in le apelira na patriotske stranke in razrede, da vzpostavijo red in mir. Fašisti so izjavili, da se bodo uprli vsaki vladi, ki bi nastala iz sedanje zbornice.

LENIN ZDRAV.

London, 9. avgusta. (Izvirno.) Glasom radio-brzojavke Reuterjevega urada iz Moskve je Lenin zopet popolnoma zdrav in bo nemudoma prevzel državne posle.

ŠPEKULANTJE NA DELU PROTI SLABIM VALUTAM.

Budimpešta, 9. avgusta. (Izvirno.) Ungarbureau poroča: Ministrski predsednik je prejel od madžarskega poslanstva v Švici poročilo, da se v Curihu nahaja družba spekulantov, ki skuša na razne načine vplivati na tečaj takozvanih slabih valut. Ta družba ima na vseh borzah svoje zaupnike, ki izvršujejo njene naloge. Tako je dokazano, da

sta se nahajala v času padanja madžarske krone dva agenta te družbe v Budimpešti in napravila s tukajšnjimi spekulanti več borznih transakcij. (Vest je zanimiva tudi za nas, ker je zelo verjetno, da ima naš dinar v Curihu več svojih posebnih »prijateljev«. Op. uredn.)

DRŽAVA LASTNIK DUŠEVNEGA DELA.

Riga, 9. avgusta. (Izvirno.) Sovjetska vlada je izdala novo odredbo o lastništvu literarnih in znanstvenih spisov. Po tej odredbi je vladi pridržana pravica, da sme vsako pomembnejšo delo proglasiti za državno lastnino.

da pojde s svojimi produkti na sejme v svrhu prodaje. Obdržali so se še povečini sejmi v zvezi z raznimi cerkvenimi slavnostmi (žegnanji itd.), ne več kot ab solutna ekonomska potreba, ampak deloma kot zabava.

V tem razvoju je našla sejme svetovna vojna, ki je pa zopet mnogokaj spremenila. Mnogi narodi, ki so bili do vojne v tesnih trgovskih zvezah, so jih morali vsled vojne deloma raztrgati ali opustiti Nova politič. konstelacija je nanesla, da so mnoga gospodarska središča izgubila svoja dotedanja področja, mnoga področja pa so zopet vstala brez gospodarskega središča. Potreba in želje, da se take prekinjene zveze zopet vzpostavijo in navežejo nove, so dale impulz za idejo o svetovnih velesejmih. Nele mesta, ki so s svojimi sejmi poprej igrala veliko vlogo, ampak tudi mnoga druga znamenita mesta so se priklopila novemu pokretu. Danes imamo v Evropi že nad 70 mest, v katerih se vrše sejmi, bodisi splošni ali specialni.

Današnji sejmi imajo to glavno karakteristiko in to glavno razliko od srednjeveških, da se kupčije sklepajo izključno na podlagi vzorcev. Ti služijo kot baza, dobava pa se izvrši iz trgovine ali skladišča. Odtod tud ime »vzorčni« sejm (Praga, Graz, Dunaj, Leipzig itd.) Drugačno poslovanje bi danes sploh ne bilo mogoče, ker noben sejem nima toliko prostora, da bi mogel prevzeti vse blago, ki se na njem proda in kupi. Transport vsega blaga na sejem bi ga pa tudi znatno podražil (transportni stroški, težkoče itd.) Tako se današnja oblika sejma deloma približuje produktivni borzi, na kateri se sklepajo kupčije na podlagi tipičnih vzorcev. Vendar je pa razlika velika: do čim se borza sestaja v rednih presledkih, so sejmi od časa do časa, kupuje se pa na njih, sklepajo večinoma samo v industrijskih predmetih, ki niso podvrženi dnevni fluktaciji cen.

Zdi se pa, da tudi ti novi svetovni sejmi preživljajo krizo, ki je pa vostalem naravna. Čim bodo vzpostavljeni stari promet in stara organizacija prometa, in se uvrste stare zveze in sklepanje nove, bo s tem samim večina sejmov izgubila svojo pravico do obstanka.

Naši slovenski velesejmi in razstave so samo obsebi umevno le senca velikih svetovnih sejmov. In vendar so tudi merilo za razvoj in moč našega narodnega gospodarskega življenja. Zač je prireditve, ki jih bomo tekom letošnjega leta, v prihodnjih tednih imeli v Sloveniji (v Celju, Ljubljani in Mariboru), le pozdravljati. Zeleti pa je, da bi tudi v teh prireditvah bil sistem in da bi zlasti ne igrali pri prireditvah uloge lokalni, ampak vedno le velevažni splošni narodno-gospodarski interes.

Povratak Izraelcev v obljubljeni deželo.

Ko je Mojzes rešil Izraelce egiptovskega suženjstva ter jih peljal preko Rdečega in Sinajskega polnočaka v obljubljeni deželo — Palestino, gotovo ni nihče izmed njih mislil, da bodo čez nekaj stoletij ali tisočletij morali zozet bežati iz te zemlje, živeti cela tisočletja razkropljeni po vseh delih našega planeta, a še manj so mogli upati, da se bodo kdaj zopet povrnili. In vendar se je zgodilo. Že pred leti se je pojavilo v židovskih krogih Evrope in vsega sveta močno čisto novo sijnistično gibanje. Namen sijnističnega gibanja je bil, vzpostaviti zopet nekdanjo židovsko državo in enoten židovski narod potom naselitve Židov v Palestini. Ta pokret se je zdel sprva utopističen, toda razvoj dogodkov je pokazal,

da cesar se ta žilavi, nesmrtni narod loti, mora uspeti, pa naj bo še tako neverjetno. Sprva sionizem ni našel razumevanja pri evropskih politikih in državnikih, polagoma pa so se začeli zanimati zanj tudi ti pred vsem v Angliji.

Oficijelni stiki Anglije s sionisti nastirajo že iz leta 1901. Takrat je angleška vlada sporočila voditelju sionistov, Teodorju Herrtu, da je pripravljena dati sionistom na razpolago eno svojih kolonijalnih ozemelj, na katerem bi si lahko vstvarili svojo avtonomijo. Angleška vlada je imela takrat v mislih Sinajski polotok, pozneje pa Ugando. Ti poskusi pa so se razbili vsled odpora sionistične večine, ki ni hotela niti za las odnehati od svojega sklepa — obnove židovske Palestine. Radi tega so sionisti delali dalje na svoji roki ter se, kljub težkočam, katere jim je staval na pot turški priseljeniški zakon, naseljevali v Palestini, seveda le v manjši meri. Zemlja pa je bila tedaj gospodarsko silno zanemarjena in tudi priseljeni Židje niso mogli na tem veliko spremeniti, ker jih je bilo pač premalo. Poleg tega pa je bila Palestina in je deloma tudi še sedaj, silno redko naseljena. Na ozemlju, ki je približno tako veliko kakor Belgija, je živelo l. 1914. komaj kakih 700.000 prebivalcev, med njimi le 90000 Židov. V 43 poljedelskih kolonij sionističnih in drugih židovskih organizacij, se je naselilo do tedaj približno le 12.000 Židov. Pa politično takrat Palestina še ni imela onega pomena, kakerega ima danes. Angleška nadoblast nad Egiptom je bila še neomejena. Varnost Sueškega prekopa se ni bila ogrožena, a angleška aspiracija na Mezopotamijo še niso imele konkretnih oblik. Danes pa rabi Anglija deželo, s katere bo lažje stražila Sueški prekop kakor pa iz nezanesljivega samostojnega Egipta. Dalje pa je silno narastel pomen Sirije in Palestine radi živahnejšega trgoveškega prometa s prednjim Orientom. Radi tega ni nič čudnega, da se še Angleži, ko so l. 1917. zasedli Jeruzalem, takoj uredili tako, da je bilo jasno, da ga ne mislijo več zapustiti.

Anglija je torej po konjunkturi svetovne vojne postala gospodarica Palestine, obljubljeno deželo sionistov. Kočljivo pa je bilo že takoj ob zasedbi Palestine in s tem je prišel sionizem na konkretno podlago — pot v obljubljeni deželo je bila Izraelcem odprta. Kmalu za Anglijo pa so se začele zanimati za sionistično vprašanje tudi druge antantne države, seveda ne toliko iz idealnih nagibov in ljubezni do židovske renesance. Churchill je sam priznal v nekem govoru, da je imela angleška deklaracija, izdana med vojno glede na sionistično vprašanje, v prvi vrsti namen pridobiti antanti simpatije Židov v Rusiji, v centralnih državah ter v Združenih državah. Centralne države so hotele to antantno zavzemanje za sionizem paralelizirati s

tem, da so tudi one obljubile sionistom prosto naseljevanje, toda pomagalo ni veliko; Židje so pač bolj zaupali Angliji in po porazu centralnih sil in Turčije, podpirali kandidaturu angleškega protektorata nad Palestino. In tako je bil na konferenci v Versaillesu ter v San Remu res podeljen Angliji protektorat nad izraelsko obljubljeni deželo.

Med tem časom so Angleži zamenjali svojo vojaško upravo v Palestini s civilno, kateri so postavili na čelo sira Herberta Samuela. Sir Herbert je ena najprominentnejših osebnosti angleškega političnega sveta; bil je večkrat minister. Po prepričanju je ortodoksen Žid ter zelo naklonjen sionističnemu gibanju, vendar pa ni bil nikoli organiziran sionist. Pod njegovim načelstvom je dobila Palestina kmalu uзорno angleško kolonijalno upravo. Gradnja železnice in cest pripravljajo bodoči veliki gospodarski razvoj dežele. Sodstvo je prišlo na nove temelje in izginila je tudi prejšnja turška korupcija. Sionisti so podvezeli vse, da čim bolj izrabijo ugodne okoliščine. Mesec za mesecom prihaja v Palestino več Židov, največji pa je pritisk iz Poljske, Rumunije, Rusije in Ukrajine. Židovski narodni fond je nakupil že nebroj mestnih in poljedelskih distriktov, kjer naseljuje prihajajoče Žide ter pričinja z gospodarsko preureditvijo in obnovitvijo.

V svoji stari domovini Palestini pa so Židje naleteli na hud odpor arabskega ljudstva. Arabski odpor proti prihajajočim Židom ni le gospodarskega, ampak tudi političnega in kulturnega izvora. Razmere so bile poprej v Palestini primitivne, zemljo so imeli v posesti veleposestniki, turški efendiji, ljudstvo, arabski felaki pa so bili tlačani, raja. Po novem zakonu je tlačanstvo odpravljeno in efendiji bi morali felakom plačevati mezde, tega pa vsled ekstenzivnega gospodarstva ne morejo, zato posestva raje prodajajo ali pa oddajajo v najem. Oni, ki jih kupujejo, pa so seveda Židje in ker si Turki in Arabci ne upajo nastopati radi tega naravnost proti Angležem, nastopajo seveda proti Židom kot — nadležnim tujcem. Nacionalni odpor Arabcev proti Židom izvira iz strahu pred izrinjenjem. Sionist Weizmann je odgovoril na Lansingovo vprašanje, kaj pravzaprav hočejo sionisti, da je njihov cilj spraviti v Palestino letno 50—60.000 Židov ter ustvariti tam židovsko deželo z evropsko kulturo, šolami, industrijo, trgovino, poljedelstvom itd. To je seveda prestrašilo Arabce. Na drugi strani pa jih skušajo Židje pomiriti z izjavami, da bodo vedno omogočili prost naroden razvoj. Kulturni odpor Arabcev pa izvira končno deloma iz verskih, deloma pa iz prosvetnih razlik, Arabci kot muslimani so naravni nasprotniki drugovernih Židov. Toda arabski odpor gotovo Židov ne bo zadržal.

Kljub vsem gospodarskim, političnim, narodnim in kulturnim težkočam

se krepko nadaljuje razvoj Palestine in njenih Židov. Angleška uprava je že pred letom vzpostavila finančno aktivnost dežele, kar bo imelo velik pomen posebno na sklepanje posojil, ki so potrebna za nadaljnji razvoj. Uvoz in izvoz se je od uvedbe angleške civilne uprave znatno zvečal. Uvoz je poskočil že l. 1920 na 5.600.000 egiptovskih funtov, pri čemur odpade največji del, 1.885.000 eg. funtov seveda na Anglijo, pa tudi Nemčija je bila vdeležena z 265.000 eg. funti. Nemčija uvaža v Palestino večinoma stroje, železnino, tekstilije, pijače in cement. Ako je pri uvozu vdeležena tudi naša država, nam ni znano, vsakakor pa bi bile razmere za to zelo ugodne, ker bi bil naš transport po morju z Jadrana gotovo cenejši nego angleški in nemški z daljnega severa.

Od leta 1918 do danes se je ustanovilo v Palestini veliko število industrijskih podjetij, pred vsem paromlinov ter tovarn za cement, opeko, poljištvu, marmelado, čokolado, cigarete, milo itd. Zelo napreduje tudi racionelno obdelovanje zemlje, ki bo pridobilo velik razmah posebno v dolini reke Jordana komaj tedaj, ko bodo dograjena regulacijska dela ter velike zapornice in namakalnice, ki se nahajajo v delu. Za velika dela ob Jordanu ter zgraditev velikanskih elektrarn je podelila angleška uprava koncesije židovskemu inženjerju Ruthenbergu, ki glasi na razdobje 70 let. Vodne sile Jordana zadostujejo, kakor so ugotovili strokovnjaki, za proizvajanje elektrike, ki bo zadostovala ne le za vse potrebe Palestine, ampak tudi za potrebe okoliških ozemelj. Tako je že danes gotovo, da bo Palestina postala v bližnji bodočnosti najkulturnejša in najbolj razvita industrijska zemlja na vzhodu, posebno ker ustanavljajo prihajajoči Židje neprestano tudi nove šole od ljudskih do najvišjih. Povratek Izraelcev v obljubljeni deželo po dvatisočletni razkropljenosti po vseh delih sveta se vrši z nezadržno silo in še prej nego je kdo pričakoval, bodo imeli Židje zopet svojo narodnost, domovino in državo.

Politične vesti.

* **Posledice plemenskega hujskanja.** Zagrebški „Pokret“ poroča v uvodniku „Selo Davor“, da so se iz vasi Davor v okraju Nova Gradiška izselile v Bosno vse srbske družine, ker niso mogle vzdržati radi terorja in šikaniranja radičevskih kmetov, ki so hoteli ubiti učitelja Jugoslavana. Pokret piše: Vas Davor ni edina v Jugoslaviji! Kjerkoli so v radičevskih vaseh Srbi v manjšini, povsod se kaže republikanski „pacifizem“ na tako arnavtski način. Po prevratu so hrvatski in srbski kmetje mirno živeli drug poleg drugega, dokler se niso pojavili plačeni agitatorji iz mesta. Danes je v teh vaseh nastala zelo neprijetna atmosfera in kmetje zro besno drug na drugega, ne

da bi znali, kaj je kdo komu kriv. Huj skači pa si mencajo roke in se oblastim smejejo v obraz ironizirajo našo državo in se posmehujejo zakonu o zaščiti države.

* **Radičeve sanje.** Nek beograjski list je zbral Radičeve želje v sledeči stavci: S. Radić zahteva v svojih izjavah jugoslovensko konfederacijo in federacijo, razcep in skupnost, plebis-cit v Bosni, Vojvodini in Macedoniji, vojsko s šajkačami in brez šajkač, skupne sestanke in samostojne akcije, avtonomijo in univerzo za Arnavte, a-retacijo gg. Pašića in Pribičevića in novo ustavo, katere prvi člen bi se glasil: kdor izpove prepričanje o jedinstvu naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev, se kaznuje z dosmrtno ječo. * **Za uvedbo staroslov. liturgije povodom sklepanja konkordata med Jugoslavijo in Vatikanom** se zavzema beograjska „Politika“ ki piše: Vse, kar lahko imamo od novega konkordata, bi bile neznatne koristi in velike obveznosti, če se ne bo dosegla izpolnitev metorijske pravice: uporabljanja staroslovskega jezika za katoliško liturgijo v vsej državi. Samo konkordat, ki bi nam zagamčil to pravico, bi bil koristen in bi pomenil konec one borbe, ki jo je vodil že izza časa Gregora Ninskega katoliški del našega naroda. Privilegije staroslovske liturgije v katoliški cerkvi je dobival naš narod od raznih papežev, a so jih pozneje drugega za drugim razveljavili naši nasprotniki, ker je to bilo v interesu njihovega prodiranja na vzhod. Brez obnove teh privilegijev bi konkordat ne smel biti podpisan, tembol, ker se je Srbiji l. 1914. že zagotovila privilegij za njeno katoliško prebivalstvo in ga je sedaj treba raztegniti na vsa državo.

* **Dr. Rašin o političnem položaju.** Češkoslovaška narodna demokracija je imela 7. avgusta v Pisek zbor za Južno Češko. Na njem je govoril znameniti politik dr. Rašin o političnem položaju. Povdaril je, da moramo biti hvaležni ruskemu narodu, da je odprl svetu oči o sistemu ruskega boljševizma. O razmerah v Avstriji je izjavil, da tudi tam vlada suhi boljševizem; kriza v Avstriji ni samo finančna in gospodarska, ampak moralna in politična. Glede domače češke politike se je izrekel pohvalno o takozvani „petiki“, to je koaliciji strank (soc. dem., nar. soc., agrarne, klerikalne in demokratske), ki so stvorile vladno večino v interesu naroda in države. Tej politiki morajo ostati stranke zveste, pa tudi dozdajni zunanji politiki, ki je držala zvestobo Franciji in Mali antanti.

Dnevna kronika.

— **Imenovanje.** „Slov. Narod“ poroča, da bo dr. Otokar Rybar imenovan za višjega svetnika v zunanjem ministertvu ter postane politično-tehnični referent oddelka za izvršitev mednarodnih pogodb.

Prof. S. Reich:

Vtisi iz izleta slovenskih abiturijentov v Srbijo.

(Dalje.)

Vse ali manj spočiti smo dan dan ogledovanje nadaljevali. Muzej nam je nudil zelo mnogo: rimske in bogumilske spomenike, balkansko fauno in krasnih eksemplarjih, jako bogato zbirko mineralij; najbolj nas je pa zanimal etnografski oddelak. Upravitelj nam je sicer tožil, da so najlepše stvari romale za časa okupacije na najrazličnejše strani, privatno in javne. Kar je bilo javnih roparjev, so morali ukradeno voščidel že vrniti, privatnim tatovom se pa žalibog ne more tako lahko do živga. Videl smo narodne noše iz vseh krajev Srbije od najprimitivnejših do najluksurijoznejših. Zanimali so nas buzdovan, nadjaci, bojna kopja in sploh orožje, o katerem smo čitali v narodnih pesnjih; žalibog nismo našli vsega, kar smo hoteli videti; gotovo sta tudi v tem delu Avstrijec in Nemeec vršila svoje »kulturno« delo, kakor čnega sta tako rada očitala »Balkanec«. Etnografski oddelak ima na Balkanu še močnega konkurenta in sicer v Sarajevu. Zato priporočam vsakemu izletniku, ki gre v Bosno, naj niti kakor ne zamudi prilike ter si ogleda med

mnogimi sarajevskim zanimivostmi tudi muzej. V njem deluje — mimo grede omenjeno — naš rojak dr. Gregor Čremošnik.

Popoldanski izlet je bil radi nespোরazuma nekoliko ponesrečen. Oni, ki so se odpeljali v Kijevo, so zamudili vlak nazaj v Topčider, ki naj bi bil glavna točka izleta; nekaj nas je šlo — vsled nespорazuma — naravnost v Topčider. Tu smo občudovali velikansko staro platano, ki so ji morali dolge spodnje veje že podpreti, nekatere celo že dvakrat. Je to orjak, ki se pač redko vidi. Poleg platane stoji dvorec kneza Mihajla; dobro je še ohranjen, celo nek urad je nastanjen v njem. Ogledali smo si ostali del parka in okolice ter se okrepčali z izvrstnimi ražnjiti, čevapčići in domačim sirom. Ko smo se vračali, zaman čakajoč na one iz Kijeva, na postajo, nas je dohitela gospa minister Trifkovičeva, ki se je pripeljala nalašč zato v Topčider, da nas Slovence pozdravi in pogosti. Povabila nas je še za drugi dan v hotel, kjer ložira — lasno stanovanje so ji oropali okupatorji — na »oruju kafu«. Prijaznemu povabilu smo se seve radi odzvali. Tudi minister g. Pučelj se je pripeljal, kakor smo izvedeli, radi nas v Topčider. Nespорazum je zakrivil, da se nismo sestali — na srečo njegove privlačne šatule.

Tretji dan je bil posvečen najprej

botaničnemu vrtu, kjer nam je razložil upravitelj-profesor v naglici marsikatero zanimivost. Prvič smo videli neko iglasto drevo z lopatastimi iglicami, prvič tudi nežno cvetko »mimosa pudica« in obenem poskus, kako se sramežljivo zapre, če se je dotaknež.

Od tod smo hiteli, gazeč do gležnjev po prahu, ki ga je Beograd za sedaj na žalost še silno bogat, v tvornico za sukno bratov Ilić, jako marljivih in podjetnih gospodov. Z izvanredno ljubeznivostjo so nas lastniki v partijah vodili od oddelka do oddelka ter tolmačili potrebno. Da pa je bila mera ljubeznivosti polna, so nas po končanem ogledovanju še bogato pogostili, povdarjajoč pri tem, kako drago jim je, da zamorejo pogostiti v svoji hiši Slovence. V mesto nazaj smo se vrnili s parnikom.

Popoldan je bil prost. Lahko ga je izrabil vsak po svojem »čefu«. Zvečer smo se zbrali v akademiji, se požrtvovalnim gostiteljem, pred vsem Kolašičem, kar najlepše zahvaliti ter odrinili potem z vojaško godbo na čelu na daljino pot. Med nepopisnimi ovacijami, ki so jih priredili Beogradjani spontano, med neprestanimi vzkliki bratstva, odinstva in medsebojne ljubavi smo dospeli na parobrod, ki nas naj popelje po Donavi do Prahova, kjer se približuje munjansko-bolgarski mej.

Pozdravov ni konca ni kraja. Strogiladijski kapitan z lopo črno brado ne pozna šale. Na dano znamenje zaživzga sirena gosteljsivo, treba se ločiti od dragih gostiteljev, prijateljev in prijateljic. Še dolgo so odmevali v naših ušesih bratski pozdravi z obale, mi smo jih pa vračali, kolikor smo pač prenesla grla, poslavljajoč se od našega Belega grada, ki je naša priklonjanja daleč daleč prekoslil. Prepričani smo bili sicer, da bomo sprejeti prijazno, toda tako razkošne ljubezni nismo pričakovali. Kjerkoli smo se pokazali, je šlo od ust do ust: Slovenci, bratci Slovenci, živeli Slovenci! Z obrazov smo čitali neko veselje nad tem, da smo prišli. Vkljub velikomestnemu vevanju, vkljub temu, da je Beograd pašvaje izletnikov iz najrazličnejših krajev naše širne domovine, pa tudi iz inozemstva, nismo ostali neopaženi. In to nas je navdalo z nekim ponosom. Mi Slovenci uživamo pri svojih bratih Srbi poseben ljubezen, posebno spoštovanje. Na nas je, da si te ljubezni in tega spoštovanja ne pokvarimo, da svojih bratov ne razočaramo, ampak da z vztrajnim in požrtvovalnim delom pri zidanju našega Sladna zidamo tudi mi v temelj svojo ljubezen, vero v troednost našega naroda in njega srečno in veliko bodočnost.

— **Kot slovenski odvetnik v Ameriki** se je naselil v Clevelandu (v državi Ohio) g. Al. Žužek, doma pri Vel. Lačah na Dolenskem.

— **Povratek dr. Sušteršiča.** »Slov. Narod« izve, da ima dr. Sušteršič v rokah že vse potrebne dokumente za povratek v domovino.

— **O zahtevah princa Gjorgja** se je zadnje dni mnogo pisalo po dnevnih listih, deloma na prav neokusen način. Tudi v strogo demokratičnih monarhijskih kakor je na pr. Danska, se o rodbinskih zadevah vladarske hiše ne razpravlja v javnosti. Radi tega je razveseljiva vest, da je vlada uredila zadevo in na ta način preprečila nepotrebno komentiranje v javnosti.

— **Naši delegatje za tretji kongres Zveze narodov so določeni.** Od štirih delegatov sta 2 Hrvata in sicer minister dr. Krizman in univ. prof. dr. Ladislav Polić. Slednji pripada opozicijski skupini. Ali bo Radić tudi tokrat zavljal, da Hrvati niso zastopani?

— **Sumljivo »Stražino« prijateljstvo do Bolgarov.** Naša mariborska »Straža« je postala zadnje čase nekako oficijelno glasilo bolgarske imperijalistične gornje proti naši državi. Ker vemo, da klerikalcev in »Straže« ne vodijo pri »bolgarofilstvu« nikakoli idealni nagibi, se nam zdi to početje skrajno sumljivo, kajti nemogoče je, da bi se naši klerikalci ogrevali iz gole »krščanske ljubezni« za pravoslavne Bogare, še manj pa iz slovanskih nagibov, saj je vendar znano, da »Straži« ni bilo nikoli do slovanstva, Bolgari sami pa so med svetovno vojno zanjali svoje slovansko pokolenje ter se raje proglasili za Tatаре, brate Madžarov. V igri morajo biti druge podzemne sile, ki potegujejo za nitke, ki vodijo iz Sofije k mariborski »Straži«. Merodajni činitelji bi storili dobro, če bi zadevi posvetili malo več pažnje. Morda bi se dalo razkriti marsikaj senzacionalnega!

— **Prvi obrok ameriškega posojila** je finančni minister dr. Kumanudi že sprejel. Min. svet bo razpravljalo o uporabi zneska. Ker se bodo dolarji prodajali na domačih borzah, je pričakovati padec tujih valut.

— **Falski tok preko Maribora—Konica—Celje v Trbovlje.** Celjska »Nova Doba« poroča, da se je te dni vršilo v celjski Zadrugi zvezi posvetovanje o napeljavi električnega toka iz Fale preko Maribora, Slov. Bistrice, Konjice, Celja, Laškega do Trbovelj. Poročal je ravnatelj falske elektrarne inženir Orasch. Prvi shod interesentov se je vršil na poziv celjske Zadrugne Zveze 27. julija 1920. Sestavil se je akcijski odbor z g. dr. Božičem z Celja kot predsednikom. Ta odbor je celo vprašanje preštudiral — a do zaključka ni prišel radi tega, ker so manjkali glavni predpogoji: nacionalizacija falske elektrarne, kapital za zgradbo daljnogovoda do Celja in Trbovelj in konečno rezerva za slučaj preobremenitve omrežja. Prvo vprašanje je rešeno, istotako tudi drugo vprašanje, toda šele po trdem boju za švicarski kapital, ki v vprašanje glede rezerve rešeno tako, da je Fala podpisala pogodbo s Trboveljsko premogokopno družbo, glasom katere si obe družbe v slučaju potrebe pomagata s tokom. Ker je daljnovid iz Maribora do Celja že trasiran, bode začela falska družba čimprej z gradnjo fundamentov za železne drogove. Daljnovid bode glasom pogodbe med Falo in Trbovljami gotov do jesni leta 1923.

— **Gozdni požar.** Včeraj v sredo krog pol 18. ure je nenadoma pričel goriti v blizini Limbuša gozd, ki se razprostira od Studencev poleg Drave po desnem obrežju. O nastalem požaru sta bili obveščeni takoj mariborska in studenška požarna bramba, ki sta se z vso vneto lotili gašenja in res do pol 21. ure ogenj omejili in zadušili. Posestnika Schuhmandl in Jaunik imata precej škode. Ogenj je povzročil najbrže ogorek cigarete kakega pasanta.

Mariborske vesti.

Maribor 10. avgusta 1922.

— **K nocošnjemu zboru pridobitnih krogov v prid uradništvu** ugotavlja vodstvo mariborske krajev. organizacije JDS sledeče: Je na stališču, da je gibanje uradnikov za zboljšanje gnotnega stanja in zlasti za pragmatično

ko zelo razumljiva prikazen v današnji dobi, ko je pragmatika pred reševanjem. Posvečuje pokretu, ki je sposoben reševanje zadevo podpreti, vso pozornost in nam je celo dobrodošel, ker bo podprl tudi naše stremljenje po končni ureditvi uradniškega vprašanja. Kakor je pa iz izjave vodstva uradniške organizacije razvidno, je sklican shod brez njegove vednosti. Pokret kot simpatija za v težkem stanju se nahajajoče uradništvo je hvalevreden in samj pozdravljamo, da gospodarski krogi zahteve uradnikov podpirajo. Koškor bi pa — kakor je mnogo vzrokov misliti — se šlo za pojav, ki je malo nenavaden sam po sebi in se mu lahko neka važnost pripisuje, ker se na 13. t. m. pripravljajo ustanovitev nove stranke, moramo vse resne ljudi svartiti pred eksploatacijo težkega gnotnega položaja kateregakoli stanu — v tem slučaju uradniškega — ter svetovati vsem, ki politično življenje resno vzamejo, da se ne podajo ljudem, ki jih ne poznajo in katere nerazočloženje tira k snovanju življenja nespособnih strank, da se odrečejo vsakemu izrabljanju in vzamejo zadevo le stvarno. Demokratska stranka kot organizacija smatra, da kot taka pusti miren tok stanovskim manifestacijam, smatra, da bodo te najbolj svoj cilj dosegle in da bodo najboljša opora stremljenju stranke v uradniškem vprašanju, ne smatra pa primernim, da se iz takšnih manifestacij napravi še kaj drugega. Stranka s simpatijo spremlja manifestacijo, ne bo pa na njej sodelovala.

— **m Barbarizem.** Na platu pred stavbiščem Pokrajinske obrtne razstave v Prešernovi ulici izgotavljajo te dni slikarji velike reklamne napise, kateri pa bodejo očitno v oči doslej še neznanu individije, ki so svojo kulturo pokazali na ta način, da so jih pomazali. Ker ima policija strogo zapoved patrolirati krog stavbišča ter aretirati vsakega takega kulturonosca, se bo ob ponovnem pomazanju gotovo izsledilo krivce.

— **m K naši včerajšnji notici o čudnih razmerah pri mariborski telefonski centrali** moramo po dobljenih točnih informacijah pripomniti, da na včerajšnjem slučaju ne zadene tukajšnje centrale nikaka krivda. Prekinila nas je zagrebška centrala, češ da smo prekoračili po pravilniku odmerjeni čas za pogovore. Prepričali smo se tudi, da je žal naš telefonski pravilnik zelo nazadnjaški, ker — kar menda ni v nobeni državi — ranžirajo novinski pogovori med navadnimi privatenimi, dočim imajo po modernih državah novinski pogovori prednost pred najimi privatenimi pogovori. Skrb naše novinarske organizacije bo morala biti, da se odpravi »skandal« da ima vsak čakovski žid prednost telefonirati glede svojih umazanih kupčij pred novinskimi pogovori, ki so vsakakor v večiem interesu naše javnosti. Mariborski telefonski centrali pa dajemo s tem za včerajšnji slučaj polno zaščeno.

— **m Včerajšnji telefonski dogodek** nam je ponovno živo predečil nujno potrebo drugega telefonskega voda z Zagrebom preko Čakovca ali preko Zidnega mosta. Doslej imamo le en dober vod preko Čakovca, ki je pa skoro trajno okupiran od raznih zagrebških in čakovskih židov. Drugi vod preko Zidnega mosta je zaradi slabe žice (vojni material) absolutno neporaben. Tako smo pri naših novinarskih pogovorih na milost in nemilost izročeni židom na Hrvatskem. Ne samo mi kot novinarji, ampak ves naš gospodarski element v Mariboru je nujno interesiran na tem, da dobi z Zagrebom drugi dober telefonski vod in le želimo, da bi se naši gospodarski krogi za zadevo pričeli z vso vneto zanimati.

— **m Prihod srbskih kmetovalcev v Maribor** pričakujemo za 11. t. m. Pride okrog 100 seljakov iz raznih delov Srbije, vmes 40 akademikov gospodarskih visokih šol. Ogleledi si bodo obrtno, zlasti vrtnarsko in vinarsko razstavo. Odtod izleti v Falo in Ruše.

— **m Jesensko porotno zasedanje v Mariboru** se prične 18. sept. Izrebanje porotnikov bo 18. t. m. Na vrsto pridejo med drugimi ruski bagunski častnik, ki je umrl dr. Sch iz Ptuja, dalje Inkreč in Rešlar iz Krčevine zaradi vradne pol. ... itd.

— **m Novi desetdinarski bankovci** so dospeli tudi že v Maribor ter prihajajo v promet. Bankovci so izdelani v Ameriki ter precej podobni dolarskim. Na prednji strani imajo bankovci v modrozeleno-lilasti barvi poleg napisov še elegorično sliko industrije, trgovine in poljedelstva, na zadnji strani pa v modri barvi razorano pokrajino Kosova. Bankovci so izgotovljeni na zelo finem originalnem ameriškem papirju, tako da bo vsako ponarejanje nemogoče.

— **m Članstvu v kroju in sokolsko čutečemu občinstvu!** V soboto, 12. t. m. ob 7/4 na 7. uro zjutraj se peljeta dva češkoslovaška sokolska vlaka skozi Maribor na zlet v Ljubljano. Naša dolžnost je pozdraviti naše brate od katerih smo prejeli Sokolsko misel, kar najiskreneje, ko stopijo na jugoslovenska tla. Radi tega pozivamo vse mariborsko sokolsko čuteče občinstvo, da se sprejema vdeleži. Za članstvo je vdeležba v kroju obvezna in se zbira članstvo v kroju točno ob 6. uri zjutraj na dvorišču Narodnega doma. — Odbor Sokolskega društva v Mariboru.

— **m Za ubogega invalida** nam je poslal »Konzulat« 10 dinarjev. Srčna hvala. Posnemajte!

— **m Lastno stanovanje zažgal.** V Bežnavski ulici stanuje privatni uradnik Josip Z., ki se večkrat rad opije in potem razgraja. Nedavno je grozil v pijanosti hišnemu lastniku, da bo zažgal hišo, česar pa seveda nihče ni smatral za resno. Predvčerajšnjem pa je prišel zopet pijan domov. Žena je, ko je videla, da bo zopet razgrajal, kot po navadi, zbežala iz stanovanja ter ga pustila samega. Kmalu na to so sosedje opazili v stanovanju dim, zagnali krik, udrli v stanovanje, kjer so ogenj, ki je bil zaneten v dveh krajih, pogasili. Pijani požigalec je med tem časom izginil in policiji, ki ga je iskala, se je posrečilo komaj včeraj prijeti ga ter oddati v sodnijske zapore.

— **m Zopet razgrajati.** Včeraj je imela policija zopet opravka z razgrajati, med katerimi sta bila tudi dva, ki sta izzivala in žalila stražnike, radi česar prideta pred sodišče. — Ker se ponočno razgrajanje po Mariboru vedno bolj množi in se je o tem govorilo tudi že pri seji občinskega sveta, je policijski komisariat odredil, da se bo odslej dalje brez pardona aretiralo vsakogar, ki bo kalil nočni mir ter se ga vtaknilo v zapor vsaj preko noči. Nadalje se kazni ne bodo več odražale po denarnih globah, ampak se bo vsakega brez pardona nagradilo z zaporom. Ako pa tudi to ne bo pomagalo, bo komisariat segel še po ostrajšjih odredbah ter sploh skrajšal policijsko uro.

— **m Velika kavarna.** Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

— **m Kavarna v mestnem parku.** Pri lepem vremenu dnevno koncert od 17. do 19. in od 21. do 23. ure. Orkester pomnožen.

Sokolstvo.

KRATKA NAVODILA NAŠIM ČLANOM ZA LJUBLJANSKI ZLET.

Vdeležence na zlet v Ljubljano pozivljamo, da se poslužujejo sokolskih vlakov kateri odhajajo v zletnih dneh vsaki dan iz Maribora. Čas odhoda se izve na kolodvoru.

— **Odhod:** Za tekmovalke in vse sodnike v četrtak, za tekmovalce v petek s poljubnim vlakom. Vse ostalo članstvo se odpelje v soboto s posebnimi vlaki, ki odhajajo iz Maribora ob 16. uri, iz Čakovca po ob 12. uri. Pravico do polovične vožnje na vlakih imajo vsi udeleženci zleta. Legitimacije dobe pri društvih. Društva, katerim so zmanjkale legitimacije, naj jih naknadno naroče pri Savezu ali pa pri Župi. Nadzorniki posebnih vlakov iz Maribora sta brata Julče Novak in dr. Kovačič, iz Čakovca Avg. Kraigher in dr. Blažič. Njihovim odredbam se mora vsakdo podvreči. Proti onim, ki bi se odredbam zoperstavljali se bode najstrožje postopalo.

— **Kroji in telovadne obleke** naj bodo v najzornejšem redu. Opozarjamo Vas na pravilne gumbe, ovratnike, trakove itd.

— **o Opozarjamo še enkrat vse one brate,** kateri se hočejo udeležiti Vse-

sokolskega zleta v Ljubljani v kroju, da pridejo še danes k redovnim vajam ob 19. uri (7. uri zvečer) v telovadnico državne realke, Krekova ulica. Kdor so danes ne udeleži teh vaj, ne more pod nobenim pogojem nastopiti v Ljubljani v kroju. Zdravo! Vaditeljski zbor.

— **o Zletne legitimacije za narodne noše,** ki se želijo udeležiti Vsesokolskega zleta v Ljubljani so na razpolago pri ge. Iv. Lipoldovi, Ciril Met. ulica 18. Opozarjamo, da morajo biti narodne noše popolnoma pravilne.

— **o Kdor ima prtljage s seboj,** naj pritrudi na iste listek z naznanilom župe, društvo, ime, stalno bivališče ter naj natančno označi poslopje, kjer v Ljubljani stanuje.

— **o Radi prehrane na I. jugosl. vsesokolskem zletu v Ljubljani** se naj vsi dotični udeleženci, kateri želijo skupno prehrano, oglesijo v društveni pisarni da plačajo prehranjevalne stroške. Ki znašajo dnevno 20 D in poleg tega 1 D za tozadevno izkaznico. Uradne ure vsaki dan od 18. do 19. ure zvečer Odbor.

Sport.

— **SK Drava (Varaždin) SK Maribor.** V nedeljo 13. t. m. gostuje v Mariboru SK Drava iz Varaždina. Je to njegov drugi nastop v našem mestu. Že ob prvem posetu pokazal je mnoge vrline, ki jih je pridobil v vednem boju s svojim rivalom VSK in že tedaj smo občudovali njega izbornu obrambo ter dobro vigrano krilsko in napadalno vrsto, ki sta prednašale lepo kombinacijske igre. To pot jim bo protivnik SK Maribor, ki ne opira po daljšem odmoru, ki ga pa je temeljito izrabil s trajnim treniranjem; tako da je v prav dobri formi. Z ozirom na dobro kvaliteto obeh moštev pričakovati nam je lep in interesanten sport. Pričetek telkm točno ob 17. uri.

— **Lahka atletika:** Traintangi lahkoatletске sekcije SK Maribor se vrše vsak ponedeljek in vsako soboto ob 18. uri. Vstop v sekcijo se javi odborniku sekcije ob navedenih dneh na igrišču. Natančnejše informacije se dobi istotam.

Objave.

— **I. Mariborski bioskop.** V četrtak, petek, soboto in nedeljo se bo predvajala v I. mariborskem bioskopu velika senzacionalna drama »Umirajoče mesto Dunaj«, izredno zanimiv filmski komad. Ta drama vsebuje izvirne dunajske snimke in je dosegla povsod velikanski uspeh. Dejanje je samo na sebi nekaj izrednega, tembolj še v zvezi s posrečeno režijo in izvrstnimi slikami. Dunaj pred vojno in po vojni, življenje v moščanski hiši, na ulici, v kavarnah in barih — vse to nam razkriva ta znameniti film. Življenje na Dunaju, uboštvo in bogatstvo, slabi valutne posledice in glad nude uprav. pretresujoče momente. Pri vseh predstavah koncert.

— **Mojstrski turnir v Londonu.** V 5. kolu dne 7. t. m. je zmagal dr. Vidmar proti Yatesu, Atkins proti Rubinsteinu, Marotti proti Chadillearuju in Watson proti Morrisonu. Naš dr. Vidmar je poleg Aljehtina in Capablanca edini, ki je v tem turnirju še nepromagan.

Tržne cene

dne 1. avgusta 1922. (Cene v dinarjih).

1. Meso: Govedina I—III 14—17, sveži jezik 15—, vampi 5—6, pljuča 6—, ledvice 15—, gobe —, možgani 15—, parklji 5—, vime 10—, loj 10—. — Teletina I—II 15—17, jetra 15—, pljuča —15 ledvice ——. — Svinjetina: praščje meso 22-50, salo 32-50, čreva mas 22-50 pljuča 10—, jetra 10—, ledvice 15—, glava 13—, noge 7-00, slanina sveža 30—34, papricirana 34—, prekajena 34—, mast 3-7—, prekajeno meso 31—, prekajene noge 7—, prekajen jezik 31—, prekajena glava 12—. — Drobnica: Kostrunovo meso —, jagetina —, kožje meso —, kozlički —.

2. Klobase: krakovske 35—, debrecinske 20—, brunšviške 20—, pariške 20—, posebne 20—, safalade 20—, hronovke 2—, kranjske sveže —, prekajene 4—5, meseni sir 20—, poljske salame —, nratinske klobase —.

3. Konjsko meso: I 8—, II 7—.
 4. Kože: konjske, komad 115—138, gove 140—, telečje 1875, svinjske 4—, usnje gornje 100—140, podplati 80—85.
 5. Perutnina: Piščanec majhen 16—, večji 20—, kokoš 3750, raca 25—30, gos 25 do 30, golob 5—, zajec domač (majhen) 5—, zajec domač (večji) 17—.
 6. Divjačina: Zajec komad —, srne kg —.
 7. Ribe: Karpi —, belice 10—15, ščuke —, žabe (komad) —, raki (komad) —.
 8. Mlečni izdelki: mleko (liter) 250 do 3—, surovo maslo (kg) 35—, čajno maslo 42—, maslo —, sir ementalški 115—, pol-ementalski 60—, trapistni 30—32, groyski

40—, tilsitski 40—, parmezan 125—, sirček (komad) 4—6, jajca (komad) 125—150.
 9. Pijača: Vino novo 10—14, vino staro 10—12, pivo 475—525, stekl. piva 250, žganje 25—.
 10. Kruh: Bel (kg) 6—, črn 5—, ržen —, zemlja (0 dkg) komad 050—055, mlečni kruh —.
 11. Sadje: Jabolka 4—5, marelice 8—, breskve 9—, hruške 4—5, slive suhe —, limone (komad) 075—150, mandeljni 60.
 12. Specerijsko blago: Kava I 50—, II 35—40, kava pražena I 60—, II 50—, riž 6—11, sol 4—, poper cel 30—, poper mlet 3250, paprika 40—, testenine 9—11, sladkor v kristalu 19—, sladkor v kockah 2250, kvas 1750, skrob pšeničen 10—, rižev 25—, kis navadni (liter)

150, vinski 250, olje namizno 28—, bučno 37—, spirit denat 13—, milo 13—15.
 13. Žito: Pšenica 4—, riž 350, ječmen 375, oves 4—, koruza 4—, proso 4—, ajda 4—, fižol navadni 4—, fižol rajčni 450, grah —, leča 15—.
 14. Mlevski izdelki: Pšenična moka 0 675, 1 650, 2 —, 6 6—, kaša 650, ješprenj 6—, otrobi 250, koruzna moka 450, koruzni zдроб 550, pšenični zдроб 750, ječmenova moka —, ajdova moka 1 950 2 8—, ajdova kaša (liter) 0—, ržena kava 750—11—, cikorijska 16—.
 15. Krma: Seno sladko 190—23750, seno kislo —, otava —, detelja —, ovsena slama 125—13750, pšenična slama —, ržena slama — (za 100 kg).

16. Kurivo: Drva trda 11250, mehki 100— (za m³), premog, trboveljski 3150, velenjski 25—, oglje 125, koks 150 (za 100 kg), petrolej 6—, bencin 20—, karbid 390, sveč 15—.
 17. Zelenjava in podzemljice: salata glavna (kg) 1—, strunata —, endivija 150, zelje zgodno komad 4—5, karfiola (komad) —, špargeljni šopek —, paradizniki 7—8, kumare komad 125—4—, jedilna buče komad 250—3—, grah luščen (liter) 4—, fižol v stročju kupček 1—, peteršil šopek 025, zelena šopek 025, čebule 5—7 cesen 9, pora (komad) 025, korenje vrtno 025, zelenjava za kuho (šopek) 025, rdeča pesa (komad) 050, koleraba podzemljica (komad) 050, krompir zgodni (kg) 2— do 225.

Bernhard Kellermann:

PREDOR

Roman.

(Dalje.)

(33)

Prepoznala je glas S. Woolfa, ki ga kar nič ni marala. Nenadoma je premolknil in Mac je zaklical: »Tako, reci takoj, Lion!«
 Lion je vstopil in šepetaje sporočil.
 »Ne morem čakati, Lion!«
 Kitajec je v zadregi mežikal, potem pa je natihoma odšel.
 Takoj na to je vstopil Mac, razgret od dela, najboljšje volje.
 Našel je Maud obraz stiskajoč v robec in silno plakajočo.
 »Maud?« je vprašal prestrašen. »Kaj je? Ali je kaj Edithi?«
 Maud je zaihtela glasneje. Edith! Edith! Nanjo nisi ne pomislil. Mar ne utegne kaj biti njej? Ramena ji je stresal jok.
 »Vsega tega kratko in malo nič več ne vzdržim!« je zaihtela in obraz potisnila še globlje v robec. Jokala je huje in huje. Zdaj kar ni mogla nehati, kakor otrok, ki se je razjokal. Ves srd in ves jad je moral iz nje.
 Mac je nekaj časa stal ne vedoč, kaj bi. Potem se je taknil Maudine rame in ji dejal: »Ali čuj vendar, Maud — saj nisem jaz kriv, da nama je Schlosser pokvaril nedeljo. Prišel je sem čez s svoje postojanke in nikakor ni utegnil ostati dlje nego dva dni.«
 »Saj ni ne gre za to. Ta ena nedelja —! Včeraj je bil Edithin rojstni dan... Učakala sem... menila sem...«
 »Edithin rojstni dan?« je vprašal Allan v zadregi.
 »Seveda. Pozabil si.«
 Maca je bilo sram. »Kako sem le mogel?« je dejal. »Še predvčerajšnjim sem mislil nanj!« Po premolku je nadaljeval: »Čuj, mala Maud, toliko moram te dni ineti v glavi; saj bo le dotle, ko začnemo —«
 Tedaj je Maud planila kvišku in udarila z nogo ob tla in ga od jeze rdeča pogledala, po licih pa so se ji potočile solze. »To praviš vedno — že mesece praviš! — O, kakšno življenje!« je zaihtela in se zopet vrgla v stol in je obraz zakrila z robcem. Mac je vedel svojpot manj, kaj bi. Stal je kakor ozmerjan šolarček in je zardeval. Še nikoli ni videl Maude tako razdražene.
 »No, čuj vendar, Maud,« je povzel iznova, »dela je več, nego je kdo mogel misliti — pa bo kmalu bolje.«
 »n jo je zaprosil, naj bi še iekoliko časa z njim potrpela, se razvedrovala, se dobrovoljila z glasbo, zahajala na koncerte, v gledališča.
 »O, vse to sem že poizkusila, pa je dolgočasno — mi že preseda — in venomer naj čakam in čakam —!«
 Mac je zmajal z glavo in zrl v Maudovo ves zasušen.
 »Kaj pa naj storimo s teboj, girlie — kaj naj počnemo s teboj?« je vprašal potihoma. »Nemara bi bilo prav, ko bi šla za nekaj tednov, na kmete? V Berkshire?«
 Maud je naglo vzdignila glavo in ga je pogledala z mokrimi, razprtimi očmi.
 »Ali bi se me rad popolnoma iznebil?« je vprašala z odprtimi ustmi.
 »Ah, ne, ne. Samo dobro ti želim, preljuba Maud. Šmiliš se mi — res, iskreno —«
 »Ne maram, da bi se ti smilila, ne...« In vnovič jo je začel stresati oni silni, neumni jok.
 Mac jo je vzel na kolena in si je prizadeval, da bi jo pomiril z božanjem, ko ji je prigovarjal. »Nocoj pridem v Bronx!« je dejal naposled, kakor da se s tem vse spet uredi.
 Maud si je obrisala solzni obraz.
 »Dobro. Toda če prideš kesneje nego ob polu desetih, se dam od tebe ločiti!« In hipoma je zaripela v obraz, ko je to izgovorila. »Mnogokrat sem mislila na to — res, Mac, le smej se; tako se ne ravna z ženo, to ti pravim.« Objela je Maca in pritisnila svoje razpalieno lice ob njega rjavi obraz in šepnila: »O, tako silno te ljubim, Mac! Saj te ljubim tako silno!«
 Oči so ji blestele, ko se je drevila v liftu trideset in dve nadstropji navzdol. V srcu ji je bilo dobro in vroče, pa se je že nekoliko sramovala. Mislila je na Macovo prestrašenost, na togo v njegovih očeh, na njegovo brezsvetje in na prikrito strmenje, da ona tako malo umeje, kako potrebno je vse to delo. »Kakor neumna goska sem se vedla — si je očitala — tako brezpametno! Kaj si bo Mac neki mislil o meni? Da nima ne srčnosti, ne potrpljenja, ne umevanja za njegovo delo — in kako glupo je bilo lagati mu, da sem že mnogokrat mislila na ločitev.« To ji je bilo na misel prišlo šele tisti hip.
 »Res, kakor goska — a real goose! — sem se vedla,« je dejala polglasno, ko je sedela na voz, in se je natihoma smejala polglasno, ko je sedela na voz, in se čustva, da se je vedla budalosto.

Allan je Lionu naročil, naj ga vrže eno četrt pred osmo iz pisarnice. Točno!
 Nekoliko minut pred osmo je brž odhitel v neko prodajalnico in nakupil vse polno daril za Editho in nekatera za Maud, ne da bi mudno izbiral, zakaj v takih rečeh ni bil kar nič izveden.
 »Prav ima, Maud,« je pomislil, ko je brnel v avtomobilu po čisti milj dolgi premi Lexingtonski aveniji, in je naporoma razglabljal, kako bi v prihodnje uredil, da bi se mogel svoji obitelji posvečati vse bolj. Pa ni dognal. Resnično res so se množili opravki od dne do dne, ni pa, da bi jih bilo svojpot manj. »Kaj mi je storiti?« je preudarjal. »Ko bi imel zamenika za Schlosserja, ki mi je premalo samostojen.«
 Ondaj se je spomnil, da ima v listnici nekaj nujnih pisem. Čital jih je in podpisoval. Pri Harlem-Riveru je bilo to dogotovljeno. Velel je ustaviti in pisma vreči v nabiralnik. Bilo je še deset minut do polu devetih.
 »Poženi po Boston Roadu, Andy, let her rip, pa da mi nikogar ne povoziš!«
 In Andy je vihrel po Boston Roadu, da so pešci omahovali in se je redar jezdec spustil v dir, da bi ju zasledujoč dohitel. Mac je položil noge na nasprotni sedež, si upalil smodko in preutrujen zaklopnil oči. Malo da ni spal, ko se je avtomobil sunkoma ustavil. Vsa luša je bila praznično razsvetljena.
 Maud je pritekla kakor mladenka po stopnicah navzdol in se je Maca oklenila okoli vratu. Še ko je tekla po prednjem vrtu, je že vikala: »O, takšna gos sem, Mac!«
 Ni ji bilo mar, da jo sliši šofer.
 Res, odslej pa bo imela potrpljenje in ne bo nikoli več tožila.
 »Prisegam ti, Mac!«

(Dalje prihodnjšč.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
 Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328**

Zahtevajte povsod 'TABOR'!

TISKOVNA ZADRUGA Z OMEJ. ZAVEZO V MARIBORU

Vabilo na pristop in podpis deležev.

Upravni odbor „Tiskovne zadruga z o. z. v Mariboru“ je na svoji zadnji seji sklenil, da prične zadruga v kratkem z rednim izdajanjem knjig in drugih publikacij. Ker pa je dosedanja glavna zadruga premajhna za večje obratovanje, se obrača tem potom na zavedno napredno javnost z vabilom, naj bi čim številnejše pristopila k zadrugi

s podpisovanjem deležev po 200 kron.

V interesu hitrejšega in boljšega uspeha bi bilo želeli, da bi vsak novi član po svojih denarnih močeh pristopil s čimvečjim številom deležev.

Prijave sprejema v to pooblaščenno ravnateljstvo **Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru, Jurčičeva ulica 4.**

Maribor, 24. julija 1922.

Upravni odbor.

Parobrodi ameriške vlade.

Edini v posesti vlade Združenih držav nahajajoči se parobrodi za službo med Evropo in Ameriko so sledeči parobrodi **UNITED STATES LINES**, ki vozijo od Bremena do Newyorka:

George Washington	President Arthur
America	President Adams
President Pierce	President Van Buren
President Taft	President Monroe
President Woodrow Wilson	President Garfield
President Roosevelt	President Polk

Ti lepi, sigurni in mirno ploveči parobrodi nudijo v vseh razredih največji komfort, kakor tudi dobro zračljive sobe ter nenadkriljivo kuhinjo.

UNITED STATES LINES

BERLIN W 8: Unter den Linden 1 1157
 ZAGREB: Vintar konakište, Mihanovičeva ulica in vsi večji poštni uradi.
 General. zastopstvo: Norddeutscher Lloyd, Bremen.

Mala oznanila.

Vsled preselitve v Maribor išče gospodično mesto sloven. korespondentije ali pa kot pisarniška moč. Cenjene ponudbe pod „Preselitve“ na oglasni zavod Ivo Sušnik, Maribor, Slovenska ulica št. 15. 1376

Hrastove doge za okrog 30 hektolitrov po-ode so na prodaj pri dr. Janžekovič, Samožani št. 2, žel. postaja Moštanjci, kjer se naj zglasijo kupci. 1375

Posestvo na prodaj v Pobrežni ulici št. 47 v Studencih, kjer je na ogled načrt tega posestva. Ponudbe naj se naslove na naslov: Ruggli Lustgartenstrasse 14, St. Gallen (Švica). 1378

Krompir kupujem na vagonih Ponudbe z navedbo cene je poslati na I. Nikič, Zagreb Savska cesta 99/c. 1386 24

Na prodaj je v Selnici ob Dravi 7 oralo veliko posestvo, četrt ure od velike ceste. Ferdo Serbec. 1344 3-3

V brivnici „Union“ na Glavnem trgu prvovrstna postrežba in popolnoma znižane cene 1359

Pristopajte k Jugoslovnski Matici.